

Mecazlarla süslü bir sohbet

İzmir aşığı şair Halim Yazıcı ile edebiyat dünyasına adım attığı zamanlardan bugüne küçük bir yolculuğa çıktık. Yazıcı'nın sempatik tavırları, özenle seçtiği cümleler ve şiire yüklediği anlamlarla, deniz kokulu Kordon esintisinde keyifli bir sohbeta davetlisiniz...

Bergamalı bir şair Halim Yazıcı. İzmir'de yaşayan Yazıcı'nın, İktisat alanından Edebiyat alanına keskin geçişiyle İzmir, yerel bir değer daha kazandı. 1978'de *Dönemeç* dergisinin bir süre sahipliğini ve sorumlu yönetmenliğini yaptıktan sonra; *Küçücük, Körfez, Akropol, Yamaç, Ünlem* dergilerinin kurucuları arasında yer alan Yazıcı'nın ilk şiir ve inceleme yazıları da *Dönemeç, Türkiye Yazıları, Küçücük, Sanat Edebiyat 81* ve *Kocatepe*'de yayımlandı. Halim Yazıcı'nın sözcükleriyle hayata, şiire ve edebiyata dair bir söyleşi yapıyoruz.

- *Edebiyat dünyasına giriş süreciniz nasıl gelişti?*

Edebiyatın bir dünyası var mı, bilmiyorum... Ben bu dünyanın neresindeyim onu da bilmiyorum; yani, böyle ayrı bir gezegen, ayrı bir dünya varsa içinde miyim, dışında mıyım? Ama ben şeyi hatırlıyorum; ilkokul dördüncü sınıftaydım, bir bayan öğretmenim vardı (Leman Hanım), ona bir şiir yazdım. Şiiri sevdiiren insan da o bana. Daha sonra öğrencilik hayatımda, ortaokul ve lise hayatımda hep edebiyat derslerine meraklıydım, seviyordum yazmayı. Anılarımı yazıyordum; işte "bugün düştüm, kalktım, arkamdaki kızın saçlarına dokundum, o benim omzuma dokundu..." falan böyle gizli gizli günlükler tutuyordum. Bu günlükleri tutarken yazmayı sevdiğimi fark ettim. Küçük küçük öyküler yazıyordum, günlükler tutuyordum. Böyle gelişti işte bir şekilde...

- *İktisat bölümünden mezun olduktan sonra mesleğinizi yaptınız mı peki?*

Maalesef yaptım, ama yaşamak zorundaydım başka seçeneğim yoktu.

- *Bu durum paralel mi gitti, hem şairlik hem de mesleğinizi yapmanız?*

Şöyle diyelim; üniversite yıllarımdayken -tabii bizim dönemimizde Türkiye'de bir kaos vardı, 70'li yılların sonu 80'li yılların başı- ülkenin durumundan etkileniyorsunuz. Okuyorsunuz, yazıyorsunuz. Ama ben mezun olduktan sonra on beş yıl bankacılık yaptım. Sonra birdenbire yaptığım işi sevmediğimi fark ettim. (Gülüyor) Bende jeton bir on yıl kadar geç düştü. Ani bir kararla istifa ettim. O zaman Denizli'de çalışıyordum, Denizli Belediyesi'nde Kültür Müdürü olarak göreve başladım. Bu arada öğrencilik yıllarımdayken İzmir'de *Dönemeç* dergisi yayımlanıyordu; Muzaffer İzgü, Hidayet Karakuş, Hüseyin Yurttaş, Ali Rıza Ertan gibi isimlerin olduğu bir edebiyat dergisiydi. İlk şiirlerimi *Dönemeç* dergisinde ve Ankara'daki *Yarın* dergisinde yayımladım. Yani, İktisat okuyorum ya da bankacılık yapıyorum diye bu yazı-çizi işlerine ara vermedim, çünkü o kendi gidiyordu. Bir şey yapamazsınız ki, o gidiyor, sizin önünüzde gidiyor. Yani bankacılıkta evet çok yoruluyorsunuz, ortada para var ama insan yok. Ben insanı da yazarak keşfetmeye çalıştım. Ama bunu planlayarak, programlayarak değil

kendiliğinden gelişen bir süreç olarak algılamak gerekiyor. Hayatımın her döneminde benim önümde gitti yazı-çizi işleri. Şirin dışında da bazı makalelerim dışında öyküye romana falan hiç bulaşmadım.

- *Şiir sizin için tek yani?*

Yani... Şiir zor, deli işi... Akıllı insanın yapacağı bir iş değil şiir, ama ne yapalım bulaştık bir defa... O bana bulaştı, ben ona bulaştım. Bilmiyorum, gidiyoruz öyle biz, bir yastıkta kocayacağız herhalde...

- *Tam da onu soracaktım şimdi. Bir şair kimliğiniz var zaten, sadece bir meslek gibi bir şey değil sizin için. Peki, hayatınızın nasıl bir yerinde konumlandırırsınız şiiri?*

Şu anda siz nefes alıyorsunuz değil mi? Benim için nefes almak gibi bir şey... Kendinizi ifade etme biçimi. Mesela size söyleyemeyeceğim birçok şeyi oturup yazıyorum, o şiir oluyor çıkıyor. Herkesle paylaşamayacağınız birçok şeyi yazarsınız sizin olur o, sonra bırakırsınız herkesin olur. Kimi kendini dans ederek, kimi resmederek, kimi kavga ederek ifade eder, kimi sabah akşam her yerde olmayı çok sever öyle ifade eder; şiir de benim kendimi, hayatımı ifade etme biçimim. Ama bu planlı yaptığım bir şey değil... Gidiyor, kendiliğinden gidiyor işte.

- *Zaten birkaç istisnayı saymazsak edebiyat yapmak böyle bir şey değil mi?*

Tabi... Ancak şu oluyor; mesela bir kitap hazırlıyorsunuz, önümüzdeki yıl şu kitabı toparlayayım diyorsunuz. Bir hedef verebiliyorsunuz kendinize sadece. Yani şimdi buradan çıkarız, dışarıda yolda yürürken yandan geçen bir kişi ya da bir canlı öyle bir enerji verir ki size, o enerji şiire dönüşür. Bunun bir zamanı, mekânı, alt ve üst sınırları yok; yani ilişki ve insan sınırı yok. Kendiliğinden dönüşüyor o. Benim şiirlerim de öyle oluşuyor genellikle, onu fark ettim.

- *Tema olarak gerçek hayatın içinden geçenleri mi döküyorsunuz şiirlerinize? Aslında toplumsal konular ve aşk çok merkezde şiirlerinizde ve soyutlamalarınız da dikkatimi çekti. Soyutlama şiirde bir tercih meselesidir. Bu tercihin nedenini de merak ediyorum.*

Evet, aşk öyle... Çünkü aşk benim hayatımın merkezinde... Bir nedeni bir sonucu yok, öyle. Çünkü duyabileceğiniz en güzel duyguların yoğunluğu. Bu yoğunluk bir müziğe, kediye, insana, gemiye olabilir. Bir vapura olabilir; vapur gelirken arkasındaki tentenelere basan martıların ayak izlerine bile âşık olabilirsiniz. Dolayısıyla ben ne yaşıyorsam, görüyorsam, dokunuyorsam, hissediyorsam onun şiiri oluşuyor. Planladığım bir şeyin, planladığım bir hayatın şiiri oluşmuyor.

- *Bunu yaparken bir sanat kaygısı var mı içinizde?*

Hayır, hiçbir kaygım yok. Umurumda değil, umurumda olan bir tek şey var. Şiirin kendi içerisindeki dengesi, ahengi, müziği... Yani şiirin düzyazının dışında bir hali var. Kaygı denirse düzyazı tuzağına düşmemek, fazlalıkları tırpanlamak diyebiliriz. Bir heykeltıraş

düşünün, büyük bir mermer blokla çalışacak. İşte dili de bir mermer blok olarak düşünün, biz de dilden fazlalıkları atıyoruz. Heykel sanatçısı nasıl mermeri yontuyor ve bir heykel çıkıyorsa, biz şairler de bu dil bloğunu yontarak şiiri yakalamaya çalışıyoruz.

- *Bu bir kısıtlama oluşturuyor mu sizde?*

Hayır. Ama zaman zaman kızıyorum. Böyle rahat rahat konuşup anlatabileceğim bir şeyi niye ıkınıp sıkınıp yapıyorum diye ama o hale gelince de şiir olmaktan çıkıyor. Şiir de fazla sıkılmaya gelmez, rahat bırakacaksınız. Ama kendi içerisinde de gizli kuralları var, iç müzik gibi. O iç müziği atlarsanız olmaz. Şimdi bir örnek vereceğim ben size, az önce böyle sizi beklerken kendiliğinden bir şiir geldi. Şu balkona çıktım, iskeleye sağa sola bakıyorum. Bunları düz bir cümle olarak da oluşturabilirsiniz, ama ben bir dize olarak oluşturmak istedim. Boyoz yiyen çocuklar gördüm, Alsancak İskeleyi'nin önünde, arkalarından da kediler dolaşıyordu. Ben de "bu dünyanın neresindeyim" diye düşünürken bir gelgit oldu kafamda. Sonra:

"Ben bir boyozun içindeyim

Alsancak iskelesinde,

Bütün kediler ise peşimde

Düşlerim de onların.

Oysa olağan bir akşamüstüydü.

Deniz yerinde, ben yerimde..." gibi bir şey çıktı.

Şiiri de oluşturan aslında tek bir nüans, imge, müzik, ritim... Eğer bir şiiri okurken okuma güçlüğü çekiyorsanız ritim yok demektir. Ritim yoksa müzik de yoktur. Nasıl müziğin olmadığı bir dünya kabul edilemezse, müziğin olmadığı bir şiir de kabul edilemez.

- *Tam yeri gelmişken, müzikle- özellikle de cazla- ilgilendiğinizi biliyorum. Bu şiir ve müzik ikilisini aynı paydada nasıl birleştirdiniz?*

Ben birleştirmedim, onlar geldiler beni birleştirdiler. Onlar beni kendi dünyalarına, içlerine aldılar. Çünkü bakın bazı müzisyenlere Leonard Cohen, Bob Dylan, Joan Baez gibi...

- *Hepsi de şair, yazar kimlikleri olan müzisyenler evet...*

İşte demek ki lirikleri, şiirleri var. Blues'a bakın; zencilerin mahalle aralarında, kendi aralarında, plantasyonlarda, doklarda, pamuk tarlalarında söyledikleri kendi hikâyeleri, masalları, konuşmalarından oluşan bir müzik türü. Caz da öyle. Hayatınızı beyaz atların yelesine tutunup serbest bırakırsanız eğer ki nasıl bu özgürlüğü çoğaltıyorsa caz da öyle. Disipline almamaz. Disipline aldığımız zaman bir şeyler eksik olur. Mesela stüdyoda caz müzisyenleri mutlu olmazlar, çünkü orada yalnızdırlar. Onlar daima iletişim halinde kalacakları, etkilenecekleri bir ortam isterler. İşte bu yüzden bir kitabımın adını "Aşk Caz'dır" koymuştum. Çünkü birbirini tamamlıyor bunlar, özgürlüğü tetikliyor kendi içerisinde.

- *İlk kitabınız 1982’de yayınlanmış. Hala şiir kitapları yazmaya devam ediyorsunuz. 1982’den 2014’e kadar kendinizde ne gibi farklılıklar hissettiniz? (Kişisel olarak da şiirsel olarak da olabilir.)*

Çok güzel farklılıklar hissettim kendimde. O kadar çok farklılıklar var ki. Dönemler değişiyor, insan değişiyor her şey bir yana. Yani 80’de ya da 90’da yaşadığınız siz, siz değilsiniz. Çünkü o zaman yaşadığımız aşklarınız, insan sevgisi, hayvan sevgisi, dünya sevgisi, alt üst oluşlarınız başka şekilde oldu; şu an da başka şekilde oluyor. Son nefesinizi verinceye kadar da bu böyle devam edecek. 11-12 tane kitabım oldu. Şunu fark ettim ben; her kitap ayrı bir yaşadığım dönemin kitabı olmuş. Her kitapta ayrı bir dönemde ayrı bir insan yoğunluğu yaşamışım. Bir insana, bir döneme yoğunlaşmışım. Bunlar hep farklılıkları oluşturuyor. Daha doğrusu tabiri caiz ise, her yoğun yaşadığım aşkın bir kitabı olmuş.

- *Peki, sizce şiirin işlevsel bir yanı var mıdır?*

Evet, bir işe yarıyor şiir. Mesela şu an şiir nedeniyle tanıştık, söyleşi yapıyoruz. Bu kadar basit aslında. Zaten yarayacaksa işe yarıyor, şiir zaten doğasında işlevsel.

- *Bir de ödüller konusu var. Birçok ödülünüz var, ben bu ödül alma konusunun biraz da psikolojik boyutunu merak ediyorum. Ne hissettiriyor ödül almak?*

Şimdi tabii, çok genç yaşlardayken benim için çok önemliydi. Rüşünü ispat etmek, “başkaları da benim şiirimi onaylıyor, beğendi.” gibi... Ama daha sonra, olgunluk yaşında aldığım ödüller ise ağır sorumluluk vermeye başladı. Mesela Ceyhun Atıf Kansı ödülünü aldığım da 2013’te, 2011’de Ömer Asım Aksoy ödülünü aldığım da bu ödüller bana önemli bir sorumluluk getirdi. Bundan sonra yayınlayacağım kitaplarımda ben bunları aşmak zorundayım, en azından o şiirimi korumak durumundayım. Bana daha çok çalışma sorumluluğunu, enerjisini veriyor. Daha dikkatli, titiz, özgün olmalıyım...

- *Bir de ödülleri aldığınız isimlerin sorumluluğu var tabii. Mesela Adnan Yücel ödülü...*

Evet, Adana’da arkadaşları tarafından aldım ödülü. Adnan Yücel ile hiç tanışmadım ben, yaşıtız sanıyorum. Erken aramızdan ayrıldı. Öyle bir insanın verdiği sorumluluk var. O zaman biraz kendinize çekidüzen vermek zorundasınız, bir aynaya bakıp otokontrol içerisinde olmalısınız.

- *Toplumsal bir yan da katıyor sanırım. Bir de bence ödülü alan kişinin bakış açısı konusunda da ipucu verir, değil mi?*

Tabii ki öyle... Bir de adının yanına adım yazılıyor. Yani bu önemli bir şey, sonradan fark ediyorsun bunu ama. Yoksa benim ödül alma gibi bir derdim yoktu. Bir deneyeyim bakalım, şiirlerime baksınlar, eleştirsinler diye gönderdim. Ama korkuyorum şimdilerde bir yere şiir göndermeye. Bir yandan da içimde yaramaz bir çocuk var, nasıl dizginlerim bilmiyorum artık, başı dertte...

- *Siz idari işlerle de meşguldünüz, belediyelerde müdürlükler yaptınız. Biraz daha içinde bulunmuşsunuz idari meselelerin...*

Aslında Bergama’da Belediye Başkanlığına aday adayı oldum ama öyle olma niyetiyle de değildi. Bergamalıyım ben, arkadaşlarım çok ısrar edince kıramadım. O yüzden doğduğum, büyüdüğüm kente bir faydam olursa diye bulaştım. Ama maalesef günümüz politikası çok kirli ilişkilerle yürüyor, sevmedim, yürütemedim. Ben de “herkes kendi bildiği işi yapsın, ben yazmaya çizmeye devam edeyim” dedim.

- *İktidar -sanat ilişkisine girelim yeri gelmişken. İktidarın sanat dünyasına etkisi neler oluyor sizce?*

Yani kısıtlıyorlar, özgür bıraksınlar. Sanatçıya olanak vermeleri lazım... Sanatçıların istediği mekânları, kültürel altyapıları sağlamaları gerek. Çünkü sanatçılar toplumun lokomotifleridirler, öncüleridirler. Önlerini açmaları gerekiyor. Eğer bir iktidar sanattan korkuyorsa yapmacık bir iktidardır. Sanatın her türünün önünün açılması gerek. Kültür Bakanlığı’nın bir “sanatı sevmeye ve sevdirmeye” politikası olmalı. Ama yapılmıyor, çünkü kendilerinden emin olmadıkları için korkuyorlar. Fazla özgürlüğün, kendi özgürlüklerini kısıtlayacağından korkuyorlar. Olanak verdikçe kendileri kazanacaklar aslında.

Halim Yazıcı, bu keyifli sohbetimizin ardından bir edebiyatseverin en çok hoşuna gidecek hediye verdi. “Küçük Taşlar İklimi” ve “Avluda Kuş Sesleri” kitaplarını ismime sevgiyle imzaladı ve bana hediye etti. Böylelikle yeni bir şiir daha sevmemi, yeni bir kalemi daha tanımamı sağladı Yazıcı... Onu tanıyan, okuyan herkesin de bir adım fazladan şansına inanıyorum...

T.C
Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi
Basın ve Yayın Bölümü

Radyo ve Televizyon Haberciliğinde Konuşma ve Röportaj Teknikleri
Final Ödevi

25330866430
Sevra Su Tatlıođlu

Eskişehir,2014